

RAFIKI

Världen är full av nya kompisar!

Ansura

vill lära vuxna förstå

Lös krysset – vinn
en handgjord giraff!

Sannos
föräldrar
ville att hon
skulle sluta
skolan

Primrose från
Zimbabwe älskar
att gå i skolan

Tema: God utbildning för alla

Globala målen nr 4. Barnkonventionen nr 28.

Hej!

I det här numret möter du barn från världens alla hörn. Hur ser det ut med skola i just deras länder och får de utbildningen de har rätt till? Inför år 2030 säger Globala målet nr 4 att alla ska gå grundskolan och gymnasium. Kommer det att bli så?

Vi hälsar på Ansurä som bor i Indiens huvudstad, New Dehli. Hon är 13 år och tycker att skolan är både viktig och rolig. Hon har lärt sig att barn kan göra skillnad genom att berätta för vuxna om sånt som de lärt sig i skolan.

För oss i Sverige är rätten att gå i skolan en självklarhet men så är det inte överallt. I Pakistan är det 5 miljoner barn som inte får utbildning. Malala Yousafzai kämpar för alla flickors rätt att gå i skolan. För det arbetet har hon fått Nobels fredspris.

I Zimbabwe träffar vi Takudzwa som går i klass 6. För honom är det bästa med skolan att få lära sig nya saker.

– Att gå i skolan kommer att hjälpa mig att bli klok!

Prova gärna leken Ngodo som går ut på att samla på sig stenar. Här gäller det att vara snabb och smidig. Och glöm inte att lösa korsordet och skicka in – du kan vinna en giraff!

Hälsningar

Rafiki

S.11

S.12

S.14

Kryssse

	Funderas	Studenten	Engelska rätter	Räkna	Idro.
blva såret					
Hemupplä ff					
Dag och...					Los Angeles
Del av mil			legs		Båtde
www. st					
...nå sig			Vill vän		

Alla ska få gå i skolan!

Varje barn har rätt till utbildning. Grundskolan ska vara gratis. Länderna ska hjälpas åt så att alla får gå i skolan. Så står det i barnkonventionen.

För tio år sedan gick nio av tio barn i skolan. Så är det nu också. Men i dag är det fler barn som går färdigt hela skolan.

Att bara vara inne i en skola gör inte att man lär sig saker. Det måste finnas bra undervisning också. I många länder har antalet barn i skolan ökat, men det har inte blivit fler klassrum eller fler lärare. Därför har det blivit viktigt att öka kvaliteten i utbildningen.

Det globala målet om god utbildning har tio delmål. Ett handlar om att alla ska gå grundskola och gymnasium. För att det ska vara uppnått till år 2030 måste alla barn ha börjat skolan senast 2018.

Ett annat delmål är att flickor och pojkar ska ha lika möjligheter. Tillhör man ett minoritetsfolk eller någon annan grupp som är utsatt i samhället ska barnen ändå ha samma rätt att gå i skolan som alla andra. Det finns delmål om säkra skolor och om universitetsutbildning för fler. Vuxna som inte fått utbildning ska också få lära sig läsa.

I de här målen mäter man inte bara hur många som är i skolan, utan också hur bra det går med läsning och räkning. Då kan man förbättra det som behövs. Det är viktigt för att alla ska få en god utbildning.

*Ansura tillsammans
med sin mamma i
området där de bor.*

**Ansura vill
lära vuxna
förstå**

Skolan är både viktig och rolig tycker Ansura. När barn lär sig saker om världen kan de vara med och förändra, berättar hon. Ansura har lärt sig hur viktigt det är att inte slänga skräp i naturen och nu berättar hon i sin tur det för vuxna människor som aldrig har fått gå i skolan.

Indien

Ansura

Namn: Ansura.

Ålder: 13 år.

Bor: I Bhalaswa, New Delhi, Indien.

Familj: Mamma, pappa, storasyster och lillasyster.

Favoritmat: "Roti" ett tunt bröd, stekt potatis.

Favoritfrukt: Granatäpple.

Favoritport: Kho-kho.

Fortsättning

Barnparlamentet samlas för att diskutera miljö, hälsa och utbildning.

Ansura tycker det är viktigt att alla barn får gå i skolan. Genom skolan får man kunskap att förändra saker i världen, säger hon.

– Man lär sig så mycket i skolan. Allt ifrån att läsa till att ta hand om miljön eller hantera ett bråk.

Himlen är klarblå och solen gassar. Ansura har tagit skydd från värmen inne på fritids, ett center som Erikshjälpen stöder. Hit går hon varje dag efter skolan för att få hjälp med läxorna och träffa sina vänner. Hon tycker att skolan är både viktigt och rolig. Idag fick hon läxa i engelska. Ansuras favoritämne är språk. I Indien, där hon bor, talar man hindi.

– Vi har en väldigt bra lärare och vår bok i hindi är spännande. Vi läser berättelser och skriver mycket, säger hon.

Det allra bästa med centret är barnparlamentet. Det är en grupp där man beslutar saker tillsammans. Alla barn har ansvar för en speciell fråga, till exempel miljö, hälsa eller ut-

bildning. Man diskuterar olika problem som finns i Bhalaswa och funderar på hur man kan lösa dem. De pratar mycket om miljön.

– Det är smutsigt här i området. Marken och luften är förorenad. Det är många växter och djur som dör när miljön inte är ren. Några av djuren här äter sopor som ligger på gatorna. Då blir de sjuka, säger Ansura.

Bhalaswa ligger precis nedanför en stor soptipp och det finns mycket skräp på vägarna. Genom barnparlamentet har Ansura lärt sig att det är viktigt att slänga skräp i soptunnan och att man ska hålla miljön ren.

– Det är så många människor som kastar sopor på gatan. De borde återvinna och kasta skräpet i soptunnan istället.

Genom att berätta för vuxna om vikten av en ren miljö kan barn göra skillnad, tror Ansura.

– Barn kan förändra. Se på lärarna här till exempel. De var barn och studerade hårt och nu är de lärare och lär oss att räkna, läsa och

Ansura bor bredvid en soptipp. Familjen lever av att sortera sopor och sälja. Deras hus är gjort av filter och presenningar.

Vill du veta mer om Ansura och hennes liv? Gå in Rafikis webb, www.rafiki.se.

skriva. De berättar för oss om miljön. Då kan vi berätta samma sak för våra föräldrar som inte har gått i skolan.

När Ansura gjort sina läxor packar hon ihop skolböckerna. Hon tar dem under ena armen och greppar sin syster Mansura, 15 år, med den andra. **Nu ska de hem och städa. Deras familj har flera hönor och varje dag måste hönsgården rengöras. Det är inte bara människor som måste ha rent omkring sig,** berättar Ansura. Efter det hjälper systrarna till att tvätta familjens kläder. Och om tiden finns leker de kull eller kho-kho med de andra barnen i kvarteret.

– Men det finns inte så mycket tid över till lek. Vi går i skolan, gör våra läxor, hjälper till hemma, äter middag och sen är det dags att sova, säger Ansura. ●

Text och foto: Amanda Linström

Lek

KHO-KHO

Alla barn står i ett led. Ett barn jagar. Ett barn jagas och ska ta någon av de andra barnens plats i ledet. När man tar någons plats klappar man den på axeln och så måste den springa istället. Det gäller att inte bli tagen.

Kolla in film om Baboo som är döv och går i skolan i Indien.
www.rafiki.se/film

Alla får inte gå i skolan

Laos

I Laos går eleverna i klass ett till fem på samma skola. Efter det fortsätter de till en annan och större skola. Upp till och med femman är det ingen större skillnad mellan flickor och pojkar. Barn som bor på landsbygden har däremot inte samma möjlighet till utbildning

som de barn som bor i städerna.

Den lilla staden Mai ligger uppe i bergen. Här är det 900 elever på den stora skolan. Just nu är det bildlektion och några målar drakar, andra målar blommor. Killar och tjejer läser tillsammans och klassen som vi besöker har

Sannos föräldrar behövde hjälp med jordbruket. Men Sannos morbror övertalade dem att låta Sanno flytta till staden för att fortsätta skolan.

I Laos finns sagor med drakar. På bildlektionen var det många som valde att rita dem.

ungefär 40 elever. I den här klassen kommer några elever från skolan nedanför backen. Här finns också elever som har fått kämpa hårt för att få komma hit. Det är flickor från byar långt bort. De flesta av deras vänner har tvingats sluta skolan efter femman men några har fortsatt.

Deras hembyar ligger långt borta. Därför bor de hos andra familjer i staden under terminerna. Där har de till uppgift att sköta om hushållet efter skolan. Man kan säga att de får arbeta för att kunna gå i skolan. Det är mycket jobb men för många är det enda chansen att få gå i skolan.

Lo Pia är ensam från sin by.

– Jag ville väldigt gärna fortsätta i skolan men mina föräldrar var upprörda. De sade att de inte hade råd. Mina bröder tyckte att jag kunde få prova ett år. Det gör jag nu men

jag vill läsa mer, berättar hon.

– Mina föräldrar ville inte heller att jag skulle fortsätta skolan. Det var min morbror som hjälpte mig. Han tyckte att vi behöver någon i byn som pratar bra lao, säger Sanno.

– I min familj var alla emot att jag skulle få gå i skolan men jag tjatade. Då sade mina bröder att jag skulle få välja det som jag trodde var bäst för mig. Jag vill ha något annat i mitt liv än bara hårt arbete. Alternativet till skola var att bli gift, säger Lo Yeh och rättar till sin röda keps.

Flickorna får hjälp att berätta på engelska av en tjej som just gått ut gymnasiet.

– Jag kommer också från en by i bergen. När jag slutade femman var jag den enda i min klass som fortsatte skolan. Nu är det fler varje år som fortsätter, säger hon. ●

Andreas Hallman

Skola för alla!

Ta bort onödiga hinder

Många barn i världen som lever med funktionsnedsättningar går inte i skolan. Felix i Malawi som är nio år var en av dem. Han är döv och kan inte prata. Hans mamma trodde att det inte var någon mening med att han gick i skolan eftersom han inte kunde höra vad lärarna sa på lektionerna. Så han fick stanna hemma i flera år medan hans vänner gick till skolan.

Nu har några av lärarna lärt sig teckenspråk, och de har även lärt Felix att teckna. Äntligen har han kunnat börja skolan och han stortrivs! Hans mamma och syskon håller också på att lära sig teckenspråk så nu kan de för första gången prata med Felix på riktigt.

Felix

Skillnaderna är stora

Antalet barn i skolan har ökat på 20 år. Men vad lär de sig? Ungefär hälften av alla skolbarn når inte upp till lägsta nivå i läsning. I rika länder når de flesta dit och i fattiga länder är det tvärtom.

Av de pengar som världens länder satsar på utbildning går nästan inget till utbildning i fattiga länder. Om man satsar 100 kronor så går 50 öre till utbildning i fattiga länder.

Länder tänker olika

Barn i flyktingfamiljer och barn till föräldrar som måste flytta till andra länder för att söka jobb får ofta svårt att gå i skolan. I barnkonventionen kan man läsa om alla barns rätt till utbildning. Det struntar många länder i. De tycker inte alltid att nya barn har rätt att bo i landet eller att gå i skolan. Andra länder är tydliga med att alla barn ska gå i skolan oavsett om de kommer att stanna i landet eller inte.

Rätt att lära på egna språket

Det är svårt att gå i skolan och lära sig något om man inte förstår språket som läraren pratar eller som böckerna är skrivna på. En del barn i Guatemala pratar bara ett språk som heter Q'eqchi' – det är ett så kallat minoritetsspråk som bara pratas av en liten grupp människor i ett land. All undervisning i Guatemala sker på spanska och därför är det svårt för barnen att lära sig något även om de går i skolan.

För att göra det lättare för barnen får de nu hjälp med sina läxor av personer som pratar Q'eqchi' och kan förklara på barnens eget språk. Det har gjort att barnen gör stora framsteg och nu kan lära sig både läsa, skriva och räkna – något som deras föräldrar aldrig fick möjlighet att göra.

De flesta går i skolan

De flesta barn i världen får gå i skolan. År 2017 var det 91% av alla barn. Så har det varit de senaste tio åren. Däremot har skillnaden mellan pojkar och flickor minskat. Det är bra men flickor har fortfarande sämre tillgång till skola än pojkar har. Att vara rik eller att bo i en stad ökar också chansen att få gå i skolan.

Hela 64 miljoner barn i världen får inte gå i skolan. Av dem har Nigeria 9 miljoner barn och Pakistan 5 miljoner barn som inte får utbildning. I Sverige fanns förra året ungefär 1 500 barn som inte gick i skolan.

Hon kämpar för flickors rättigheter

Det är ett lands regering som ansvarar för att barn får utbildning. Men ibland saknas pengar och ibland saknas viljan att alla ska få delta. Många, både länder och människor, arbetar hårt för att göra utbildning möjlig för alla. Malala Yousafzai från Pakistan har kämpat för alla flickors rätt att gå i skola. Hon har fått Nobels fredspris för det hon gjort. Andra startar skolor för barn som inte fått börja skolan i tid. Då kan de läsa i kapp sina jämnåriga.

Alla siffror kommer från Unesco.

Zimbabwe

– Utbildning är viktigt för att jag ska kunna hjälpa min familj när jag slutat skolan. Utbildning är nyckeln till framgång, tycker Primrose.

Catch up school = Läsa ifatt-skolan

I landet Zimbabwe i Afrika har alla barn rätt att gå i skolan. Här betalar föräldrarna skolavgift. Om man är föräldralös eller varit tvungen att jobba och därför missat skolan kan man få börja i en "catch up school". Det betyder att man får möjlighet att ta igen det som man missat.

I en catch up-school på Simukais center utanför huvudstaden Mutare går Primrose, 12 år, Takudzwa, 13 år, och deras klasskamrater. Deras skola ligger bredvid en stor grönsaks- och klädmarknad. Här bor väldigt många människor. Det flesta jobbar på marknaden.

I catch up-klassen lär man sig matematik,

engelska, Zimbabwes språk shona, samhällskunskap och naturvetenskap. Här får man gå tills man kan börja i en vanlig skola. Barnen läser måndag till fredag. De börjar klockan åtta och slutar klockan ett. Alla i klassen bär uniform i skolan men i catch up-klassen krävs ingen speciell färg eller stil. Det viktigaste är att man är i skolan.

På skolgården finns en studsatta, rutschkana, klätterställning och mycket annat roligt. På rasterna leker barnen lekar som heter mallowu, wish, ngodo*, tsetsetse och pada. Ibland behöver barnen en boll till sin lek. Då är de uppfinningsrika och tillverkar egna.

*Lär dig leka ngodo på sidan 15

Genom att snurra ihop plastpåsar kan man få en alldeles perfekt boll.

Primrose tänker och tycker en hel del om skolan.

– Jag vill gå i skolan så att jag kan hjälpa min familj när jag blir stor, säger hon.

Primrose är äldst av fem syskon. Hon har två yngre systrar och två yngre bröder. Barnen är föräldralösa men bor hos sin mormor som tar hand om dem.

Primrose tycker inte att det är jobbigt att gå i skolan. Tvärtom älskar hon att gå dit.

– Det är viktigt att det finns catch up-klasser. Det gör det möjligt för oss att få utbildning och lära oss samma saker som andra barn, säger Primrose som drömmer om att bli advokat och arbeta för rättvisa.

– Jag vill kunna ta hand om min familj och arbeta för att samhället blir mer rättvist. Rättvisa är viktigt för mig eftersom jag tycker att alla människor är lika mycket värda och ska ha samma rättigheter, fortsätter Primrose.

Efter skolan, när Primrose kommit hem, gör hon sina hussysslor och tvättar skoluniformen. Den blir ruskigt smutsig av all lek på skolgården. Det är viktigt att uniformen är hel och ren till nästa skoldag. Primrose hjälper också mormor med annat som behöver göras. Eftersom Primrose är äldst i syskonskaran är hon också den som förväntas hjälpa till mest. När hon får lite tid över tycker Primrose om att läsa. ●

Text och foto: Ida-Maria Kärkkäinen

Takudzwa är en hejare på fotboll

Takudzwa går i klass 6 och tycker det bästa med skolan är att få lära sig nya saker.

– Att gå i skolan kommer hjälpa mig att bli klok, säger Takudzwa. Jag tycker inte om när lärarna inte är här, de ska vara här så att jag kan lära mig!

Takudzwas favoritämne i skolan är matematik. Han tycker själv att han är riktigt bra på matematik.

– Jag tycker om catch up-klassen, för den hjälper mig plugga in det jag har missat så att jag kan gå i vanlig skola sen, säger Takudzwa.
– Jag behöver ju få en utbildning!

På rasten spelar Takudzwa fotboll med sina klasskamrater.

– Jag är bra på fotboll. Mitt favoritlag är Real Madrid och min favoritspelare är Cristiano Ronaldo. Jag är lika bra på att spela fotboll som han! säger Takudzwa stolt och ler.

Organisationen Simukais Rehabilitation Centre, i stadsdelen Sakubva i Mutare, arbetar bland annat med att hjälpa barn att ta igen missad skolgång. Den svenska biståndsorganisationen IM - Individuell Människohjälp stödjer Simukais arbete.

Text och foto: Ida-Maria Kärkkäinen

Krysset

	Funderas	Studenten	Engelska råttor	Räkneämne	Idrottsplats	Inget	Gå ut med hunden
Halva läsåret							
Hemuppgift							
Dag och...					Los Angeles		
Del av mil			Togs		Båtdel		
Titta						Måste man för att bli bra	
Ranson	Känna på sig		Vill vänner	Ger snöslask			
Polka				Kinesiskt mått			
		Skolbarn					
Pratade		Sött rinnande					

Konstruktion: Gunnel Rylander

Skicka din lösning till
"Rafikikryss 1"
Erikshjälpen
Box 1
570 15 Holsbybrunn

Du kan också skanna in eller ta en bild på lösningen och skicka den via rafiki.se eller via e-mail till krysset@rafiki.se.

Senaste den 30 april 2019 vill vi ha din lösning.

Mitt namn

Adress

Postnr

Ort

Vinnarna presenteras den 2 maj på www.rafiki.se

Vinn en handgjord giraff!

Ngodo

En lek från Zimbabwe

- 1 Till leken behövs 20-25 stenar samt en pinne att rita i gruset eller sanden med.
- 2 Förberedelser: Rita en cirkel på marken där alla stenar ryms. Lägg stenarna inuti cirkeln.
- 3 Leken går ut på att kasta upp en sten i taget i luften. Medan stenen är i luften ska du plocka ut en sten ur cirkeln. Sedan måste du hinna fånga stenen som är i luften innan den nuddar marken. Detta ska göras med samma hand. Den som klarar av att få flest stenar utanför cirkeln vinner.

Rafiki nr 93 (1 -2019) – God utbildning för alla
Globala målen nr 4. Barnkonventionen nr 28.

Rafiki betyder kompis på språket swahili. Tidningen passar för barn i de tidigare skol-åren och tar på ett enkelt sätt upp barns vardag runt om i världen, visar på likheter och olikheter och lyfter barns rättigheter. Tidningen kommer i januari, april, augusti och oktober.

Se prenumerationspris och beställ på rafiki.se eller ring 0383-46 74 50.

Rafiki - utbildningsprogram som drivs av Erikshjälpen och IM, Individuell Människohjälpen. Ett verktyg för dig som vill ta upp värdefrågor och mänskliga rättigheter i din klass. Rafiki ger berättelser som gör det möjligt att förstå andra barns verklighet. De globala målen och FNs konvention om barnets rättigheter kopplas till vanliga barns liv. Rafiki gör material och erbjuder utbildning och inspiration för pedagoger samt upplevelser där Rafikis kommunikatör kommer till din skola.

Erikshjälpen och IM arbetar för barn och vuxna runt om i världen. Rafiki stöds av Sida genom Svenska missionsrådet. SMR/Sida ansvarar dock inte för innehållet i Rafiki.

Kontakta gärna våra kommunikatörer för besök.

E-post: rafiki@rafiki.se
www.rafiki.se

Utgivare: Erikshjälpen och IM
Ansvarig utgivare: Daniel Grahn
Redaktion: Bitte Arréhn, Andreas Hallman, Malin Kihlström, Daniel Nordlund, Monica Samuelsson.

ISSN 1401-4335 *

Layout: Wikstahl Design

Tryck: ÅkessonBerg

Rafiki är tryckt på Svanenmärkt papper med Svanenlicensierad produktion.

ERIKSHJÄLPEN

INDIVIDUELL
MÄNNISKOHJÄLP
SWEDISH
DEVELOPMENT
PARTNER

www.erikshjalpen.se
www.imsweden.org

Alla måste få veta – barn har rätt till skydd!

Efter lunch på Kuyumbuni School i Kenya samlas en grupp elever från olika klasser för att lära sig om sina rättigheter. I dag pratar de om "barns rätt till skydd". Undervisar gör Julius. Han är lärare i sjuan.

– Barns rätt till skydd är en viktig del av barnens utbildning, säger Julius.

En skoluniform ger inte bara identitet, tillhörighet och självförtroende. Den ger också respekt och vetskap om att barnet har flera vuxna omkring sig som kan skydda dem.

En risk för flickor här är tidiga äktenskap. Ibland gifts barn bort om maten inte räcker till alla i familjen. Men om barnet går i skolan kommer alla där att sakna henne. Då vågar ingen gifta bort henne. Det är olagligt att gifta bort

barn. Alltså blir skolan ett skydd för det barnet.

Många barn har lång väg till skolan. Risken är stor att de möter vilda djur. Där behöver barnen också skydd.

En kväll i veckan samlas byns vuxna på skolan. Då får de också lära sig vilka rättigheter barn har.

Text och foto: Bitte Arréhn

Djur som barnen möter på väg till skolan.

Nästa Rafiki kommer
som digital utgåva
i april. Läs mer på
[rafiki.se!](http://rafiki.se)

www.rafiki.se

ERIKSHJÄLPEN

im

INDIVIDUELL
MÄNNISKOHJÄLP
SWEDISH
DEVELOPMENT
PARTNER